

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 14. De dispositionibus necessariis in anima, ad tenendam salutis
viam, Pœnitenti inculcandis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

Christum qui infinita sua munificentia & magnitudine ac illimitata potestate, dare potest nostris actionibus quantum volet valorem, si que acceptatione eas extendere, ad quam plurimorum utilitatem. Coram illo igitur humiliter constitui gratias ei agamus de eo, quod bonum fuerit in iisdem actionibus: quodque imperfectum in eis est recognoscamus confusi, & intus de tali imperfectione dolentes cum desiderio magno tam honoris divini promovendi, quam utilitatis proximi procurandae. Atque ipsas denique nostras exigui valoris actiones cum actionibus illius infiniti pretij offeramus illi, petendo suppliciter per passionis suae merita ac Sanctorum intercessionem, ut pro infinita sua benignitate & misericordia dignetur quod illis deest supplere ad ipsius gloriam, & nostram, ac proximorum aeternam salutem.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

De dispositionibus necessariis in anima ad tenendam salutis viam Penitentiā inculcandis.

SVMMARIVM.

- 160 Tales dispositiones praecipue; bona voluntas, coniunctio anime cum Christo, & conatus noster: & in quo duae priores consistant.
- 161 Noster conatus in quo consistat, quidque requirat.
- 162 Coniunctio anime cum Christo per fidem, quodque haec debeat esse recta, magna, & fortis.
- 163 Coniunctio per spem, quodque de nobis dissidendum sit, & in Christo consistendum.
- 164 Tam dissidentia de nobis quam confidentia in Christo debet esse recta, magna & fortis: & quomodo.
- 165 Coniunctio anime cum Christo per charitatem.
- 166 Ad quam coniunctionem abnegatio sui ipsius occurrit cum dilectione Christi.
- 167 Tamque illa, quam haec debet esse recta, magna & fortis, & quomodo.
- 168 Necessitas proponendi Christum ante conspectum suum ad tenendam viam salutis: & modus quo id fieri debet.
- 169 Adiuventia remota ad id faciendum.
- 170 Adiuventia propinqua.
- 171 Praecipuum eorum, quod est servare amore Christi quo modo ferventur exercitio fidei.
- 172 Quomodo exercitio spei.
- 173 Quomodo exercitio charitatis.
- 174 Humilitationis nostrae necessitas, & quae ad eam inveniunt.
- 175 Debet esse recta, magna, & fortis.
- 176 Ratio illam exercendi intra nos.
- 177 Ratio illam exercendi extra nos.
- 178 Ratio illam exercendi cum proximo.
- 179 Necessitas adversa patienti propter Christum: & quae sint ad id communita adiuventia.
- 180 Considerationes speciales inveniuntur specialiter ad patientiam adversa quae nobis inferuntur ab aliis.
- 181 Voluntaria susceptio adversorum qualis esse debeat.

Conten-
ta in
hoc &
in
quibus
a. De
Eorum
quo sa-
cra, eo
nomin-
ne, q
maxi-
ma ex-
pore
sua pro-
filiab
cno ec-
no. Pa-
triu per
quos di-
vina bo-
nitas
dignas
ra offi-
mstra
Sese
ratem
nobis
re.

160.

Praecipuae istiusmodi dispositiones sedulo Penitentibus inculcandae, sunt praeter bonam voluntatem, tum animae coniunctio cum Christo, tum eiusdem animae conatus. Bona autem voluntas in hoc consistit, ut omni vira velis Dei servare mandata, declinando a malo & faciendo bonum: atque (secundum illud Apostoli in priori ad Corinth. 10. Siue manducatis siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in Dei gloriam facite) intendas Dei gloriam: seu tanquam finem, tibi proponas divinum honorem. Sub quo adverte contineri cognitionem divinae perfectionis; reverentiam & timorem maiestatis: amorem bonitatis cum exhibitione obedientiae ei debita: ac demum perfectionem tam propriam, quam proximi propter Deum: nempe ut huius voluntas fiat, ei que placeatur in omnibus. De cuius bonae voluntatis necessitate in anima, ad agendam vitam aeternae salutis meritoriam, nullum dubium est: quando quidem haec tanta merces solis mandata ex amore Dei servantibus redditur: iuxta illud Matt. 19. Si vis ad vitam ingredi serva mandata] & illud, quod in priori ad Corinth. 13. docet Apostolus, facta sine charitate nihil prodesse: ad ipsam scilicet aeternam salutem.

Valery Tom. 1. Pars 1.

Dispositiones praeter bonam voluntatem necessariae: tum animae coniunctio cum Christo, tum conatus eiusdem animae.

SECTIO I.

Coniunctio autem cum Christo versatur in eo, ut anima illi inhaereat tanquam fundamento unico salutis; quae dignum nihil operari possumus nisi ipso adiuvante & cooperante. Nam ex priori ad Corinth. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere, praeter id quod positum est Iesus Christus.] & ex Actis cap. 4. Non est in alio quo salus: nec enim aliud est nomen sub caelo datum hominibus, in quo nos oporteat salvos fieri.] Vnde idem Dominus ait Ioan. 15. Sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palme & aretice: & colligent eum, & in ignem mittent & ardet.] Fit vero eiusmodi coniunctio per mentem & voluntatem, quibus anima beneficio fidei, spei, & charitatis affurgit ad Christum ei que ligatur: illis (quarum ministerio videtur agitur meritoria) resignatis in ipsius potestate: ut cum Apostolo ad Galat. cap. 2. dicere liceat. Vivu iam non ego, vivit vero in me Christus: pro quo facit Concil. Trid. sess. 6. de iustificatione cap. 7.

161.

Conatus demum noster consistit in sedulitate cooperandi gratiae Dei; cuius concursus cum nostro conatu perinde requiritur ad opera salutis aeternae: ac concursus Magistri tenentis ac impellentis debilem puerili manum, ad exarationem elegantium litterarum. Id quod patet per illud Apostoli in priori ad Corinth. cap. 15. Abundantius illis omnibus laboravi non ego, sed gratia Dei mecum.] De qua gratia, nihil esse quod quis dissimulat, patet per illud promissum Domini Apoc. 3. Ecce sto ad ostium & pulso, si quis audierit vocem meam & aperuerit ianuam, intrabo & cenabo cum illo & ipse mecum.] Nostri vero conatus necessitatem cooperandi cum illa, sufficienter indicant verba Domini Matth. 11. Regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud] Luc. 13. Contendite intrare per angustam portam.]

Ceterum in eodem conatu, non tam virium naturalium robore, & quasi lacertis, quam industria versandum est; perinde ac in extruendis magnis aedificiis ad magna ligna & & grandiores lapides elevandos; apteque inter se coaptandos plus valet industria quam vires corporis quantumcumque magnae. Consistit autem talis industria; tum in eo ut semper Christum provideamus in conspectu nostro tanquam verum Deum, a quo est omne auxilium nostrum, ne ipsimet nos ipsos perdamus: iuxta illud Osee 13. Perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum:] tum etiam in eo ut nos coram illo humilemus, acceptum ei ferentes quidquid boni agimus: iuxta illud Isaie 26. Omnia opera nostra operatus es nobis Domine:] repellantque nos servos inuiles: iuxta illud Luc. 17. Cum feceritis omnia quae praecpta sunt vobis: dicite Ieri inutiles sumus.] Tum demum in eo, ut quae adversa contingunt in ea de qua agimus via; patienter feramus pro ipsius nomine: De quibus singulis accommodatè ad quotidianam praxim dicendum est: quid, postquam dixerimus de triplici ante memorata animae coniunctione cum Christo.

De coniunctione anime cum Christo per fidem.

SECTIO II.

HAnc coniunctionem significavit Apostolus cum ad Ephes. 3. dixit Christum per fidem habitare in cordibus nostris.] Eius autem necessitatem ad tenendam viam salutis indicavit, cum ad Hebr. 11. dixit, Impossibile est sine fide placere Deo.] sicut & ipse Christus Dominus cum Ioan. 17. dixit. Haec est vita aeterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum:] Vnde sumi potest argumentum inculcandi poenitentiae, ut magno studio diuinum fidei donum in se conseruet: tum refrenando mentem a vana curiositate, eamque captivando in obsequium Christi:] iuxta praescriptum eiusdem Apostoli in posteriori ad Corinth. cap. 10. Tum voluntatem repurgando a sordibus peccatorum, quas ad infidelitatem disponere idem Apostolus satis indicavit, cum in posteriori ad Timoth. cap. 3. dixit: Corruptos mente & re-

162.

probos circa fidem, captivas ducere mulierculas oneratas peccatis.] Tum de munim implorando Christi auxilium, vt adiuuet incredulitatem nostram; quod petijt pater, volens obtinere filij sui liberationem à Dæmone *Marci 9.* fidemque ipsam nobis a laugeat, quod sibi petierunt Apostoli *Luc. 17.*

Inculcandam etiam est eidem Pœnitenti, quod fides ipsa requirat; Tum rectitudinem, quâ sit absque obliquitate vilius erroris; Tum magnitudinem, quâ extendat se ad omnia quæ tanquam diuinitus reuelata proponuntur ab Ecclesia Catholica; quorum præcipua & cæterorum velut fundamenta sunt ea, de quib. rudem erudendum esse diximus in priorē sectione præcedentis capituli: Tum demum fortitudinem, qua fiat vt nulla tentatione vel apparentia rationum ad alterinarum, ipsa mutetur.

De eadem coniunctione per spem.

SECTIO. III.

163. **A** Nimæ nostræ cum Christo coniunctionem beneficio spei indicant verba illa *Psalm. 72.* Mihi adherere Deo bonum est, ponere in Domino Deo meo spem meam.] Et *Esaiæ 50.* Quis ambulauit in tenebris & non est lumen ei, speret in nomine Domini, & innitatur super Deum suum.] Illius vero necessitatem ad salutem indicauit Apostolus cum dixit *ad Rom. 8.* Spe salui facti sumus.

Inculcandum est autem Pœnitenti vsum spei coniungentis nos Christo, consistere in eo, vt de nobis diffidentes, in Christo ipso confidamus omnino. Quod nobis necessarium esse ad pergendum in via salutis, patet per illud *posterioris ad Corinth. 3.* Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.] Neque dubitare stant infirmitates nostræ ex peccato originali in nobis relicta, prauaque consuetudine auctæ: ignorantia inquam, quâ nescimus; imbecillitas, quâ non possumus quantumuis sciremus; & malitia, quâ nolumus, licet sciremus & pessimus viam salutis tenere, seu vitam hanc agere secundum Dei voluntatem, ad promerendam æternam salutem. Id est in nobis, tanquam ex nobis, æternæ mortis potius, quam salutis semina habeamus: neque infeliorem nobis ipsis, patiamur aduersarium in eadem salutis via. In quam sententiam D. Paul. ait *ad Rom. 7.* Scio quod non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum.] Constitutum igitur habeamus, nobis esse penitus innitendum in Christo, qui summâ sua scientia, potentia, & bonitate, scit & potest, vultque nostræ infirmitati abundanter succurrere: vt ipse qui incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria Virgine natus, innumera operatus & passus in vita, ac tandem in cruce mortuus, vt vitam æternam habeamus & abundantius habeamus, iuxta illud *Ioan. 10.* Veni vt vitam habeat & abundantius habeat.] Etenim Sapientia est æterni Patris, vt omnia cognoscat: & ipsa Dei virtus & potentia, vt quidquid velit hoc agat & perficiat: ac etiam bonitas infinita, vt in nos velit omne bonum effundere, & effundat.

164. Addi potest curandum esse, vt tam nostra diffidentia de nobis: quam confidentia in Christo: sit tum recta, tum magna, tum fortis. Recta autem erit diffidentia de nobis, si proficiatur ex desiderio consequendi auxilij diuini, ad vitam ex Christiana pietate agendam. Magna vero erit, si congruenter dicto Apostoli ante relato *posteriori ad Corinth. cap. 3.* extendat se ad cogitationes etiam minimas: fortis demum censebitur, si sit sine deiectione animi, omnemque desperationem excludat. Simili er confidentia in Christo erit recta, si eorum sit, quæ à Christo petere indignum non est, nec à salute alienum, iuxta ea quæ communiter traduntur seruanda esse in oratione. Et erit magna, si excludat omnem diffidentiam de parentia Christi cura nostræ: quæ quanta sit declarauit. *apud Esai. cap. 49.* illis verbis. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui, etsi illa oblita fuerit, ego tamen tui non obliuiscar.] Id quod posito in angustiis fiduciam addit *orandi eum S. Iob. cap. 17.* Libera me & pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me.] Erit denique fortis, si quibuscumque exortis tentationum procellis firma persistat, vt accidit in eodem S. Iob. cum in *ca. 13.* dixit: Etiam si me occiderit in ipso sperabo.] Et in Dauid cum in *Psalm. 26.*

dixit: Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum, si exurgat aduersum me prælium in hoc ego sperabo.]

De eadem coniunctione per charitatem.

SECTIO IV.

165. **H**anc ostendunt verba *1. Ioan. cap. 4.* Deus Caritas est, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.] Ipsa est per quam nos tanquam oleastri in Christum tanquam in bonam oliuam inserti (*iuxta Apost. ad Rom. 11.*) participes efficiamur vocationis qua vnxit illum Deus Spiritu sancto.] *Act. cap. 10.* Indeque nescitur ille voluntatis affectus; quo Sancti sic ipsum amplectuntur, sicque in eo conuiscunt: vt pro nulla re mundi; siue commoda, siue incommoda, velint ab eo separari. Nec quidquam sit quod ipsi magis exhorreat quam peccatum mortale, per quod fit talis separatio. Hæc enim causa est cur tam dira & dura Sancti Martyres supplicia voluntarie passi sunt: ne videlicet à Christo ipso, momento temporis separati inuenirentur. Inde etiam prouenit solennis voluntium piæ in Christo viuere, quotidianarum mortificationum vsus: quo ob illius amorem exuitur amor proprius, ac reprimuntur natura corruptæ, prauæque consuetudinis propensiones ad peccatum. Id quod Apostolus *ad Gal. 15.* vocat crucifigere carnem suam cum vitis & concupiscentiis. Et in *cap. 8. ad Rom.* Spiritu facta carnis mortificare. Quo loci aperte etiam significat tale quid necessarium esse ad agendam vitam æternæ salutis meritariam, inquit: Si secundum carnem vixeritis moriemini, si Spiritu facta carnis mortificaueritis viuētis.]

Vita igitur Christiana in voluntate (quæ est illius proximū principium) præter diffidentiam & confidentiam, de quibus in præcedenti sectione dictum est, requirit tum abnegationem sui, qua reprimatur amor proprius, seu concupiscentia, quæ cum conceperit parit parit peccatum.] *Iacob. 1.* Tum Dei amorem: ex quo vita agenda est, vt fit æternæ salutis meritaria: iuxta ea quæ de necessitate Charitatis latius docet D. Paulus in *priori ad Corinth. 13.* Ad quod etiam facit quod præclaudit D. Bernardus *serm. 3.* in tempore resurrectionis, habet de necessitate mutandi voluntatem propriam in communem.

167. Atque de abnegatione sui docendus est Pœnitens, quod ea debeat recta esse, magna, & fortis. Recta autem censebitur primò, si proueniat ex zelo iustitiæ Christianæ, qua abnegantes impietatem, & fatalitatem desideria, sobriè iustè & piè viuimus in hoc sæculo: ad quod vt nos erudiret, Dei verbum in carne apparuisse habetur ex *cap. 2. Epist. ad Titum.* Secundò, si tendat ad Dei gloriam, quæ scopus est præfixus vitæ Christianæ: dicente Apostolo in *priori ad Corinth. 10.* Sive manducatis, siue bibitis, siue quid aliud agitis, omnia ad Dei gloriam facite. Tertiò, si procedat secundum Deum: nempe sequendo, imitandoque Christum; qui passus est pro nobis, relinquens exemplum vt sequamur vestigia eius. *1. Pet. 2.* Magna vero censebitur, si anima nihil velit, nisi propter Deum: non cognoscere quidquam, non agere, non quiescere, non delectari, non honorari, ac ne viuere quidem. Fortis demum censebitur, quando anima sulata Dei auxilio steterit firma aduersus impetus amoris proprii, & illa quæ secundum eundem amorem sunt, auerfabitur: contrariæque vt paupertatè, dolore, contumeliis & similia amplectetur exemplo Christi, qui talia amplexus est pro nostra salute, monstrans nobis viam quæ ad illam ducit.

Similiter de amore Dei, docendus est; quod debeat quoque rectus esse, magnus, & fortis. Rectus est autem, cum Deum diligimus, quoniam prior dilexit nos, seu propter suam bonitatem infinitam, qua innumeris nos auxit beneficijs: ita vt honorem ipsius constituamus finem omnisi desiderij nostri. Magnus vero sic debet esse, adeo que super omnia, tantumve vt nihil sit, quod plus, immo quod tantum amemus, quam Deum. Propter ipsam autem amemus proximum tanquam nos ipsos: non modo amicum, sed etiam inimicum: quandoquidem D. Ioannes in *sua Epistol. 1. cap. 4.* mendacem allerit eum, qui dicit Diligo Deum & fratrem suum odit.] Denique fortis esse debet, vt nullis aduersis repestat, aut tentationibus extingatur; iuxta illud *Cant. 8.* A quæ multæ non potuerunt extinguere charitatem] & illud *ad Rom. 8.*

Certum sum quia neque mors, neque vita, neque Angeli neque Principatus, neque Potestates, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura vlla poterit nos separare à Charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.]

Atque hæc sunt quibus ad vitam æternæ salutis memoriam agenda, id est efficiuntur interuentum Theologiarum virtutum: quæ etiam in nobis sacrarum Trinitatis imaginem illustriorem reddunt: scilicet omnipotentiam Patris, fidem, sapientiam Filij, & charitatem bonitatem Spiritus sancti, referendi vim corroborante in ea. Nos etiam instar Clauorum, ita Christo configuntur cruci, vt non nostro, sed illius nutu vitam agamus: quod de se Apostolus ad Gal. 2. sic ait: Christo confixus sum cruci, viuo ego non iam ego, viuit verò in me Christus.] Quod vtrumque censerit potest simul inculcatum introductione illius pij vsus, quod initio cuiusque operis signum crucis in nobis formamus, dicendo: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

De conatu animæ, adhibiti iudicij prouidendi a sicut Christum in conspectu suo.

SECTIO V.

168. **H**uius necessitatem ad salutis viam tenendam ostendunt illa verba Psal. 9. Non est Deus in conspectu eius, iniquitate sunt viæ illius in omni tempore: & illa Psal. 15. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam à dextris est mihi ne commouear.]

Prima igitur & commendatissima industria ad vitam sanctæ agenda, est sibi ante oculos proponere Christum, impletando ipsius misericordiam, & timendo iustitiam. Quoniam autem id difficilissimum sit secundam naturam ipsius diuinam, debemus cogitare ipsum secundam naturam humanam contunctam diuinitati. Hic enim est vnus ex fructibus Incarnationis Diuini Verbi, vt nostro modo sensibilem & imaginabilem possimus concipere, & quasi oculis cernere Emanuelem (quod est interpretatum Nobiscum Deus, ex Matth. cap. 1. sub finem) siue, quod idem est, hominem in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter] ad Coloss. 3. Quod quidem fieri debet in ea figura, quæ ad id quod ipso iuuante conatur, sit magis accommodata: siue in fantis iacentis in præsepio, vel inter matris brachia constituti; siue pueri inter doctores positi interrogantis ac respondentis cum omnium admiratione; siue viri præ filiis hominum speciosi, qui in aliorum salute procuranda totus incumbat, tum mirabilia faciens, tum multa dura & ignominiosa patiens; siue in Cruce morientis, siue à mortuis resurgentis, siue in celum ascendentis aut sedentis in dextera Dei Patris. Neque refert quod solummodo secundam diuinitatem vbi que adsit; nam secundum humilitatem existentem in celo, nihilo sumus occultiores, quam si hic nobis præses adesset. Horrandus igitur est Penitens, sedulam operam dare, vt in eo Christi memoria vigeat; & cum ambulat, vt comitantem: cum sedet, vt assistentem: cum loquitur, vt testem: cum comedit recreat aut quiduis agit vel patitur, vt assistentem, ac spectantem cogitet: & maxime cum in illis versatur, in quibus errare solet; & in illis in quibus maxime indiget ipsius auxilio, ob deuotionem in illis requisitam: vt in Sacramentorum vsu, & in aliis spectantibus ad diuinum cultum, & præsertim in celebratione sacrificij Missæ.

De adiumentis prouidendi a sicut Christum in conspectu nostro.

SECTIO VI.

169. **A**diumenta verò ad id Penitenti indicanda, quædam sunt remota, quædam propinqua. Primum illorum est, id ipsum vehementer optare. Secundum orationibus nostris idem studiosè petere: Tertium in silentio & quiete, quam sæpe possumus serò meditari mysteria vitæ ipsius Christi: memoria enim facile reddit, quod ei serò imprefsum fuerit. Quartum ponderare quanti momenti sit in humana vita: siue intellectus vsus spectes, siue voluntatis, siue aliarum facultatum, ad Christum conuerti, & spem omnem appellendi ad portum salutis bene viuendo, reponere potius in auxilio ipsius, & actuali impulsu, quam in habitibus nostris siue naturalibus siue acquisitis siue etià diu-

nitus infusus; sicut appulsus naui ad portum plus pendet ex prospero afflata ventorum quam ex ipsius armamentis: & recta exaratio literarum plus pendet ab impulsu, quo magister mouet manum pueruli, quam ab aliqua huius habitilitate. Ad quod confirmandum induci possunt verba Dei Ierem. 17. Maledictus qui confidit in homine & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor eius, &c.] Atque ad obtinendum abundantius à Christo hunc impulsu, quando in executione mandatorum ipsius versatur; perinde conducit in conspectu nostro ipsum prouidere, ac seruum iuuari, ad magis experiendam domini sui ditissimi liberalitatem, ita versari in eius obsequio, vt semper sit in conspectu ipsius.

170. **A**diumenta autem propinqua prouidendi Christum assidue in conspectu nostro sunt. Primum in eo opere assuefacere se, procedendo sensim, donec per consuetudinem acquisierimus facilitatem: v.g. designatis ad illud horis, in quibus eo vti nobis magis necessarium esse iudicamus; siue in illis defuerimus, peccata iam aliquam nobis imponemus. Secundum est statuere firmiter nihil nos facere velle in quibuscumque negotiis & occupationibus, nisi propter Christum, & secundum Christum: etiam in recreationibus corporis; cui quoque ex charitate consulendum est: quia Dei est, & vt Deo seruiari. Tertium est, cum ratio dicat nec nobis aliquid faciendum vel omittendum, illud exequi quasi ex Christi præsentis consensu, vel iussu, & propter ipsius amoris: aliud facturum si aliud ei placere intelligeremus. Quartum est, in imagine aliqua denota & ad nos iuuandos specialiter accommodata, quasi iuxta non constituere Christum qui spectator sit & testis eius quod loquimur, vel agimus, aut patimur. Quintum est inter agendum habere commendatum vsum aspirationum voluntatis, eleuationumque mentis ad Christum: petendo vt nobis adsit nec nos deserat: vt fieri potest per illud Psal. 24. Oculi mei semper ad Dominum quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. Respice in me & miserere mei, quia vnicus & pauper sum ego: & illud Psal. 26. Ne auertas faciem tuam à me: & ne declines in ira à seruo tuo. Adiutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus.] Sextum est, studium imitandi illum in agendo, nostrasque actiones, illius actionibus quasi alteri impostas, offerendo ipsi. Quod quidem est vitam ordinatam omnino ad ipsius gloriam agere, insistendo vestigijs ipsius, adeoque ponendo nobis ante oculos: primo obedientiam ipsius erga patrem, secundò zelum gloria diuinæ, tertio dilectionem hominum, quarto humilitatem, quinto patientiam & ceteras præstantissimas virtutes: quæ cum fulgeant eminenter in ipsius passione; eiusdem proinde memoria recolenda est assidue. Præsertim cum ex Apostolo in priori ad Corinth. cap. 1. ipsa quæ ludæis est scandalum, gentibus autem stulticia, nobis sit sapientia & virtus.] vt potentem nostram illuminans, & voluntatem roborans, ad abnegandam impietatem, & carnalia desideria; atque ad sobrietatem, & pie viuendum in hoc sæculo iuxta eundem Apost. ad Titum. 2.

De præcipuo adiumento, quod est seruire Christi amore, & quomodo talis seruos foueatur.

SECTIO VII.

171. **P**ostremum adiumentum efficacissimum; est seruire in nobis ipsius Christi amorem. Ea enim vis est seruentis amoris, vt rem amatam faciat quasi ob oculos assidue versari; prout quotidiana experientia docet in illis, qui perditamant. Fouetur autem in nobis talis serui exercitio trium Theologiarum virtutum & deuota Eucharistia sumptione, de qua ritè ac fructuosè obeunda commodiore loco dicendum erit ex infrascripto.

Exercitij autem fidei vnus modus est, altissimè, piissimèque de Christo sentiendo, meminisse eorum quæ ipse egit & passus est pro nobis. Nempè exinavit semetipsum formam serui accipiens: factusque est humanis infirmitatibus, (excepta ignorantia & peccato) obnoxius; paupertati nimirum & indigentia; laboribus, & doloribus; contemptui & calumnia; tandemque acerbissimæ morti. Meminisse, inquam, cum affectu compassionis erga illum, & detestationis peccatorum nostrorum: ponderando talium in eo infirmitatum;

multitudinem & diuturnitatem, quas innocentissimus nobilissimus, nostrique amantissimus pro iisdem peccatis nostris abolendis pertulit. De qua re plenior instructio peti potest ex Francisco Atria in lib. De meditatione pio & erudito.

Non omittemus tamen (quod vtil esse potest ad fovendam eam, de qua agimus Christi pro nobis passi memoriam salutarem) quæ in ipsa passione gesta sunt ordinem qui posse ad hunc modum, pro varietate locorum in quibus contigerunt.

In cœnaculo.

- 1 Suorum pedes abluir.
- 2 Corpus in cibum præbuit.
- 3 Sacerdotes instituit.
- 4 De proditore monuit.
- 5 Pium sermonem habuit.
- 6 Hymnum Deo exhibuit.

In orto.

- 1 Coram suis contristatur.
- 2 Ter suum Patrem precatur.
- 3 Ab Angelo consolatur.
- 4 Illum iudas osculatur.
- 5 Illumque Petrus ruiatur.
- 6 Ac derelictus ligatur.

In domo Annæ.

- 1 Annæ interrogatio.
- 2 Christi dulcis responsio.
- 3 Eius colaphizatio.
- 4 Seruicque increpatio.
- 5 Ostraria questio.
- 6 Turpis Petri responsio.

In domo Caiphæ.

- 1 A testibus accusatur.
- 2 A Caiphæ adiuratur.
- 3 Ab eodem condemnatur.
- 4 Rursus à Petro negatur.
- 5 Christus à seruis velatur.
- 6 Mane rursus condemnatur.

In domo Pilati.

- 1 Pilato est presentatus.
- 2 A Iudæis accusatus.
- 3 Ab illo examinatus.
- 4 Innocens est declaratus.
- 5 Falsis rursus oneratus.
- 6 Tacentem Praeses miratus.

In domo Herodis.

- 1 Herodi presentatio.
- 2 Eius interrogatio.
- 3 Iudeorum accusatio.
- 4 Nulla Christi responsio.
- 5 Alba vestis irrisio.
- 6 Pacique reformatio.

In prætorio.

- 1 Latroni comparatur.
- 2 Grauius flagellatur.
- 3 Purpurâ decoratur.
- 4 Et spinis coronatur.
- 5 Populo presentatur.
- 6 Iniuste condemnatur.

In monte Caluarie.

- 1 Divè crucifigitur.
- 2 Pie in cruce loquitur.
- 3 Sanctis se moritur.
- 4 Latus eius aperitur.
- 5 De cruce deponitur.
- 6 Deuoteque sepelitur.

De his legenda est historia Evangelica apud D. Matthæum cap. 26. & 27. D. Marcum cap. 14. & 15. D. Lucam cap. 22. & 23. & D. Ioannem à cap. 13 ad 20. Accum eorum memoria, coniungenda est compassio de tanta Christi afflictione, cum beatissima Virgine. Secundò, compunctio de propriis peccatis, cum B. Petro & B. Magdalena. Tertio, studium imitationis, exemplo Sanctorum in Ecclesia militantium. Quarto, gratiarum actionis cum electis in cœlo regnantibus. Quintò, admirationis; quis, quid, à quibus, pro quibus, quo affectu talia gererentur Sextò, exultationis pro redemptione nostra, & tanta Dei clementia. Septimò, ferventis amoris erga tantum nostrum amatorem.

Alter modus exercendæ fidei erigens nos ad spem, est considerate Christi merita parva tot suis actionibus & passionibus cum tanta patientia, humilitate, obedientia, & charitate obitis, esse inestimabilia, atque adeo infinita, tanquam profecta ex gratia sue mensura, & ex verbi diuini persona infinita, humanam supplente in ipso Christo. Siquidem meritum tra sequitur dignitatem personæ operantis, ut quo ipsa maior fuerit, eo sit operatio sublimior, maiorisque meriti. Considerate pariter quod Christus nobis tanquam caput membris meruerit: quando quidem ad hunc finem tanta egit & passus est, ut à peccato seruituteque Diaboli liberaremur, iustificaremur, & glorificaremur. Quod suæ IESU nomen indicat, de quo Angelus ad S. Ioseph Matthæi i. Vocabis nomen eius IESUVM. Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.]

Tertius modus ad ardorem Charitatis nos promovens, est ponderate, quam vehemens sit in nos Christi amor, qui ipsum vniuersorum Dominum summum, fecit vincula pati & verbera: & gloriam Angelorum, fieri opprobrium hominum, beatitudinem Sanctorum, diris tormentis cruciari: ac demum immortalæ, mori: ut nimirum ipsius humiliatione eleuaremur, ignominia, glorificaremur, &c. Quibus ac-

cedit ad amoris cumulum institutio Sacrosanctæ Euchari- stie, per quam seipsum totum communicat nobis in pignus æternæ gloriæ, & memoriale oblationis in cruce factæ: per quam nobis ad eamdem gloriam parer aditus.

Exercitij verò spei modus est primò, in Christo fiduciam, eamque firmissimam habere: primò iustificationis nostræ. Ipse enim est qui lauit nos à peccatis nostris in sanguine sue] Apoc. 1. & est nostra redemptio, seu liberatio à captiuitate & seruitute Diaboli, iuxta illud Apoc. 5. Redemisti nos in sanguine tuo: & illud i. Petri 1. Scientes quod non corruptibili- bus auro & argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati. Nostra- tem emundato à fordibus, & curatio à vulneribus pecca- torum: dicente D. Ioanne in prima sua Epist. cap. 1. Sanguis tes- ti Christi filij eius emundat nos ab omni peccato: & D. Pe- tro in sua item prima cap. 2. Qui peccata nostra ipse pertulit su- per lignum: ut peccatis mortui iustitiæ viuamus, cuius liuo- re sanati estis. Ad demum nostra reconciliatio, seu restitutio in Patris gratiam, & filiorum adoptionem.] de qua D. Paulus ad Rom. 2. Per quem (de Christo loquitur) habemus accessum per fidem in gratiam istam & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei.

Secundò verò, eandem firmissimam fiduciam habere promotionis nostræ in omni bono: & nominatim in gratia & virtutibus, quibus sobriè, quoad nos: iuste, quoad proximum, & pie, quoad Deum viuere possumus in hoc sæculo expectantes beatam spem.] De plenitudine enim ipsius om- nines accepimus Ioan. 1. Ipseque est illuminatio, sanctificatio, & virtus nostra: nos subinde donis suis augens, & nostros defectus supplens in via salutis, iuxta illud quod ipsemet ait Ioan. 14. Nemo venit ad Patrem nisi per me.]

Tertio autem, eandem adhuc fiduciam habere perfe- ctionis nostræ, ad gloriæ consecutionem. Nec enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri] Actorum 4. Ipse via est veritas & vita] Ioan. 14. Tã- quam via nos instruens, & promouens ad omne bonum: & tanquam veritas, nos liberans à seruitute peccati iuxta illud Ioan. 8. Veritas liberabit vos.] Quod de liberatione à seruitute peccati dictum esse, satis patet consideranti quæ ibidem antecedunt & quæ sequuntur. Denique tanquam vita nos ad gloriam euehens; iuxta illud ad Coloss. 3. Cum Chri- stus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ip- so in gloria.] Ceterum ex immenso illo amore, quo nos complectitur Christus, ista nobis ipse audissimè cupit; plulque per infinitam suam erga nos misericordiam paratus est talia conferendo nostri misereri, quam nos à miseria nostra liberari. Quantum enim sitiat nostram salutem satis ostendunt; tum alia quæ ipse pro ea gessit; tum maxime, quod se exinanierit, verus Deus accipiens formam serui; quodque tam acerba, & ignominiosa morte vitam finire voluerit: & quod seipsum nobis in cibum vitæ æternæ reliquerit: ac demum quod sedens ad Patris dexteram pro nobis apud eum Adlocutus sit i. Ioan. 2. Ex quibus per exercitium fidel bene consideratis ac ponderatis, facile spei exercitium de quo agimus sequetur: conuincente intellectu ratione ea, quam D. Paulus attigit ad Rom. 8. verbis illis. Qui etiam proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quo modo non etiam cum illo omnia nobis dona- uit?]

Modus denique exercitij charitatis est, eum redamare qui tantopere nos ab omni æternitate amauit, ut ipse tantus cum sit, se adeo mirabili modo nobis dederit in carne, in cruce, in Euchari- stia, & adhuc mirabiliore daturus sit in cœ- lo. Ex quo tanto motiuo, amor proueniens in voluntate ter- renis affectibus minime deprauata, non nisi feruens erit; quem sequatur assidua Christi memoria; & comitetur, tum actio gratiarum, tum veneratio non modo sapientiæ, poten- tiæ, & bonitatis ipsius diuinæ, atque singularium donorum cælestium, quibus quatenus homo exornatus est supra mē- suram] iuxta illud Ioan. 3. Non enim ad mensuram dat Deus spiritum] sed etiam infirmitatum pro nobis susceparum: pura dolorum, contumeliarum, aliarumque molestiarum, quas amabiles & venerabiles effecit; nobis per eas tot ac tā- torum bonorū author existēs. Comitetur item: tum de fidem- tiâ assimilationis Christi, non modo in virtutibus; sed etiam

In infirmitatibus: ut paupertatem diuitiis: ignominiam & iniurias, gloria & laudi humanae praeferebant; vestibus iis induamur, quibus ipse indutus est. Tum etiam imitatio, qua insistentes ipsius vestigiis, cum charitate in Deum & proximum, ac zelo diuinae gloriae, patientiaque & humilitate, cum quibus egit & passus est Christus, agamus & nos ac patiamur in hac vita.

De conatu anime, adhibita industria humiliandi se in conspectu Christi.

SECTIO VIII.

Quantumcumque multa & magna pro Christi gloria vegetimus, aut patiamur, consentaneum est, ut in omni vita nos in conspectu ipsius humiliemus, nobisque ex vera nostra cognitione vilescamus: cum vinum nostrum mixtum sit aqua: id est, bono quod facimus, multas imperfectiones admisceamus: ut pro e qui defumus in plurimis, quae a nobis praestari possent, interea existentes Deo debitores supra quam cogitari potest. Cuius humiliationis necessitatem ad tenendam salutis viam, satis indicant verba Domini. *Matth. 18.* Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, ut efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum caelorum. *Et in praecedenti cap. 16. & Luc. 9.* Qui vult venire post me abneget semetipsum, i adde quod *Iacobi 4.* Deus superbis resistit & humilibus det gratiam. *]* sine qua gratia irritus est omnis noster conatus progrediendi in ipsa salutis via dicente Domino *Ioan. 15.* Sine me nihil potestis facere. *]* Ad illius vero exercitium, sequentia nos iuuant. Primum, ante oculos habere Christum humiliatum ad nostram instructionem & pro uocationem. Secundo, intendo nostram actionum imperfectionem, & debiti magnitudinem, ac Dei, cui debet, ur, infinitam dignitatem; erubescere ac dolere quod in tam multis deficiamus. Tertio, excitari spe in Christum mediatorum nostrum, ac teneri desiderio obtinendi ab eo tantam perfectionem. Quarto eamdem deo: e petere ab ipso, qui cum nostri manissimus sit, atque exie liberalissimus, non negabit illam, quam vobis ab ipso dilectemus, iussi *Matth. 11.* dicens Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.

Iam ut perfecta sit humiliatio huiusmodi, debet recta esse, magna & fortis. Recta est, cum excludit fictionem, includit directionem (quae maxime necessaria est in ordine ad externa signa, quibus illa se foras prodit) proceditque ex amore veritatis & iustitiae, proposita Christi imitatione; ac demum tendit ad Dei honorem: quem quidem in verè humilibus nulla unquam ratione detinere, sibiue usurpare velit. Magna vero est cum et ad paulò post artingenda de variis rationibus illius exercendae: fortis denique est cum nec iniuriis debilitatur, nec honoribus diminuitur, sed potius augetur; cum verè humilis se honoribus indignum iudicet ex animo: dicente Domino *Luc. 17.* Cum feceritis omnia quae praecipita sunt vobis; dicite serui inutiles sumus. *]* Carerem & intra nos, & extra nos, & cum proximo exercetur nostra humiliatio in conspectu Christi. Id autem qua ratione fieri debeat, in particulari explicandum est.

De ratione humiliatiōnem exercendi intra nos.

SECTIO IX.

Inter nos igitur exercetur humiliatio nostra in conspectu Christi: tum ex parte intellectus, tum ex parte voluntatis. Aque ex parte intellectus, existimando nos esse illius seruos inuictiles, ob imperfectionem nostri obsequij, quod per nostram corruptionem, nequitiam, repiditatem & incuriam, mixtum est vanitate, negligentia, ingratitude, aliaque multiplici indignitate: ita ut longissimè ab ea excellentia, cum qua Deo exhiberi exigit maiestas ipsius infinita, & multitudine magnitudoque benefactorum ipsius in nos collatorum: tam communium, quam particularium: ex quibus nascuntur innumerae obligationes obsequendi in omnibus tanto benefactori, nec aliter quam secundum ipsius beneplacitum, utendi eidem beneficiis. Quibus obligationibus quam non respondeamus, satis significatur cum *Isaie 64.* iustitiae nostrae dicuntur tanquam pannus menstruatae. *]* Sed esto respondeas officio, si iuste egeris (ut dicitur *Iob. 35.*) quid donabis ei, aut quid de manu tua accipiet? Sicut si peccaueris (quod ibidem additur) quid nocebis ei, & si mul-

tipicatae fuerint iniquitates tuae quid facies contra eum? eundem existimationis comes est accusatio, qua coram Christo nos constituimus reos, nec modo indignos pane quo vescimur; sed etiam poena dignos ob tot mala commissa, tot bona omisa, tot dona perdit, vel seruata infructuose, neque ad vsum in quem accepta erant reuocata: tot demum peccata perpetrata in ipsum, nos interea tam misericorditer sustinentem, immo nouis quotidie beneficiis cumulantem. Quod si in mentem veniant bona quae egimus, non est in eis considerandis haerendum, nisi exigeret Dei gloria: atque & tunc; totum eidem sincere tribuendum est a quo procedit, iuxta illud in priori ad *Corinth. 4.* Qui habes quod non accepisti? *]* sibi verò nequaquam: quia id & iniquum esset, iuxta illud, quod ibidem sequitur *]* Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis *]* & perniciosum, quia bonum opus inde tanquam vrede ractum marcescit, infructuosumque est, iuxta doctrinam Domini *Matth. sexto videndum.*

Ex parte autem voluntatis, humiliatio intra nos exercetur volendo bona, si quae in nobis sunt, latere potius quam patere, iuxta eandem Domini nostri doctrinam, nosque potius ignorari & contemni, quam celebrari & magnificari. Ad quod facit illud *Ecclesiastici 11.* Ante mortem ne laudes hominem quemquam. *]* Item nostram voluntatem infringi potius, quam ex illius arbitrio agi, in quo maxime consistit abnegatio sui, de qua Dominus *Matth. 16. & Luc. 9.* verbis illis, *]* Qui vult venire post me abneget semetipsum. *]* Denique subesse potius, quam praeesse iuxta exemplum Domini. *]* Qui non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret. *]* *Marci. 10.*

De ratione exercendi humiliatiōnem extra nos.

SECTIO X.

Extra nos autem in conspectu Christi humiliatio nostra exercetur in sermone, gestu, incessu, vestitu, alisque exterioribus signis. In sermone curandum est ut pauca sint, & considerata verba nostra, sine clamore, pertinacia, & defensione defectuum nostrorum, & hyperbolica amplificatione rerum ad nos pertinentium; de quibus nec loquendum est libenter, nisi notabilis utilitas exigat, cum non sit verè humilis, velle res suas notas celebresque esse: sed repuationem ex dictis profectam, omnemque ostentationem denitare. In gestu verò & reliquis, curandum est ut medium teneatur inter excessum, & defectum: sicque mediocritas, quae virtutis est propria, retineatur. Ad quod pro regula statui debet communis vsus virosum prudentium simul & humilium: neque cum id agimus quod decet, quid carere, etiam ij quibuscum viuius contra faciant, aut dicant vel de nobis sentiant, curandum est. Excessus verò ille contingit cum nimis clara & splendida affectantur: defectus autem cum nimis obscura & sordida: qui eo periculosior est, quo maiorem habet speciem humilitatis. Ad excessum quoque spectat in executione nostrorum operum; ea quae supra vires nostras sunt, aggredi. Quaequam si talia iniungantur à Superioribus audiendum est illis, non quidem fidendo in nobismetipsis; sed in auxilio diuino, quod humiliter obediētibus adesse solet; etiam in iis quae supra vires nostras esse apparent: ita ut obedientia in talibus sit optima moderatrix & regula; praesertim dicente Domino *Luc. 10.* Qui vos audit me audit. *]*

De ratione exercendi humiliatiōnem cum proximo.

SECTIO XI.

Cum proximo denique nostra humiliatio exercetur. *]* Tum obediendo Superioribus, nosque illis submittendo totos, hoc est, non tantum quoad executionem eorum quae praeeperint, sed etiam voluntatem & iudicium nostrum: volentes quod ipsos velle nobis constiterit, & acquiescentes ipsorum iudicio in omnibus in quibus non est peccatum: iuxta illud *D. Bernardi in tract. de precepto & dispensi.* Sive Deus sive homo Vicarius Dei, mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obsequendum est curā, pari reuerentia deferendum, vbi tamen Deo contraria non praecipit homo. *]* Tū etiam posthabedo nos ceteris omnibus: quia cum nostrorum defectuum nobis conscij simus, alienorum

verò

vetò ignari (iuxta illud prioris ad Corinth. cap. 2. Quis hominum scit, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est?) neminem sane habemus, quem in conspectu Christi, nobis deteriorem existimemus. Et ita D. Paulus. peccatorum primum se esse dixit in prioris ad Timoth. cap. 1. Hocque nituntur tanquam fundamento ea quæ traduntur de ratione exercendi iustissimo di humilitionem. Sunt autè primum quidem, vt reputemus alios superiores nobis, iuxta illud ad Philipp. 2. in humilitate superiores sibi inuicem arbitantes.] Secundum, vt alios honore præueniamus, iuxta illud ad Rom. 12. Honore inuicem præuenientes:] illis scilicet potiores partes deferendo. Ad quod vtrumque inducemur intuendo mente in eis, agnoscendoque ac venerando Deum tanquam in ipsius imagine & filio, Christi que membro. Tertium est, vt à nullo exigamus præstari nobis omnia, quæ ratio posceret, cum nec nos Deo præstemus plurima quæ ei iustissime debemus. Item aliorum defectus libenter patiamur, scientes quod tam Deus, quam homines patiantur nostros: non tantum æquales illis, sed etiam maiores. Quartum est, vt reprehensiones factas nobis ab aliis, feramus æquo animo nostrum errorem confitendo cum opus est, & alienum tegendo vel excusando si res patiantur. Quintum est, vt pauperum & abiectorum conuersionem præferamus conuersioni diuitum & nobilium, nisi maior Dei gloria contrarium postulet: quia in illis expressius elucet imago humilitatis Christi nobis in exemplum propositi, qui non habuit vbi caput suum reclinat.] Matth. 10. & factus est opprobrium hominum & abiectio plebis.] ex prædictione Davidis in Psal. 21. & despectus ac nouissimus virorum.] ex prædictione Esaiæ 53. cap. Neque his obstant perfectiones, quas nobis inesse ita notamus, vt eas negare non possimus: quia omnes sunt Dei dona (iuxta illud ante citatum, Quid habes quod non accepisti?) de quibus exacta ratio reddenda est, vnde præbetur nobis magna occasio sequè diuinitu Sapiētis Ecclesiastici 3; Quamò magis es humilia te in omnibus.]

De conatu, adhibita industria ferendi patienter aduersa pro Christo.

SECTIO XII.

179. **A**d uersa tanquam à quatuor regionibus flantes venti, in nos irunt, immilla vel à Deo, nos paternè castigante, vel à Dæmone nos hostiliter persequente, vel à proximo nos affligente, vel denique à nobis ipsi: qui tum ad extirpanda vitia tum ad virtutes inferendas tum etiam ad æternam vitam promerendam suscipimus voluntariè varia afflictionum genera. Necessitas autem illa patienter ferendi pro Christo ad tenendam salutis viam, ex eo patet, quod Christus Dominus volenti post se venire præscribat, vt abnegare se ipsum, ita & portare crucem suam, seu patienter ferre quæ in ea via contigerint aduersa, & incommoda: ita vt patientia nobis sit necessaria vt voluntatem Dei facientes reportemus promissiones, prout D. Paulus inculcat ad Hebr. cap. 10. Ratio verò illa patienter ferendi, quædam communis est aduersis omnibus: quædam particularis ac propria iis quæ ab aliis infliguntur, & quædam illis quæ ipsimet nobis infligimus.

Atque ad communem, ista pertinent. Primum ac præcipuum, conuerti ad Christum implorando ipsius auxilium, ipsumque intendo tanquam exemplar instruens nos, per ea quæ ipse pertulit: tum in tota vita, tum maximè in illius fine, adeo dura ac dura, coniunctaque cum tanta dolorum acerbitate, tantaque ignominia, ac omnis generis indignitate, vt nihil patiamur tam graue, quin longe grauius & indignius passus ipse sit pro nobis: vt facile aduertet qui bene eiusdem passionis circumstantias expendit. Vnde sublata nobis est omnis occasio conquerendi: cum sufficiat discipulo, si sit sicut magister eius: & seruo, si sit sicut Dominus eius.] Matth. 10. Secundum est, ad nos mentem reflectere, considerando quod Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, vt sequamur vestigia eius.] 1. Petr. cap. 2. quodque si socij sumus passionum illius, erimus & consolationis] ex posteriori ad Corinth. cap. 1. siue quod si compatimur, conglorificabimur. Neque condignas esse passionis huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis] ad Rom. cap. 8. Tertium est, voluntate sic affici circa aduersa vt

desideremus illa patienter ferre; & quando aduerint, desideremus nobis pariter adesse patientiæ donum: de que nobis diffidentes, confidamus in Christo, qui amore nostri passus, vel dabit ipsam patientiæ virtutem: vel si expediat liberabit nos præfenti molestiâ; quæ perseuerans placere debet, tanquam ea per quam iuxta Apostolum ad Hebr. 12. Christus se nobis offert tanquam filius, de æterna salute nostra sollicitus, vt pro illa obtinenda patiamur amore illius, qui amore nostri dignatus est etiam in cruce mori. Quid igitur aduersi nobis acciderit id diuina ordinatione immixtum esse existimandum est, ac tanquam de manu patris amantissimi, scientissimique Medici, accipiendum; qui illud auertere potuisset, & sine dubio auertisset, si expedire vidisset: neque patietur nos tentari supra id quod possumus, sed faciet cum tentatione prouentum vt possimus sustinere] ex prioris ad Corinth. cap. 10. Illius enim promissio est Psal. 90. Clamauit ad me & ego exaudivi eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam & glorificabo eum.] Cum igitur ea sit Dei bonitas, vt maioribus necessitatibus maiori auxilio adsit, & ex maiori tentatione, maiorem eliciat prouentum, quo maiores afflictiones nos pulsant, eo gratiores esse nobis que magis placere debent: quod facile est, si iuxta Apostolum ad Galat. 5. carnem nostram crucifixerimus cum vitiis & concupiscentiis: si que Spiritu uiuentes Spiritu & ambulemus. Non item si inimici crucis Christi terrena sapiamus, vt ij de quibus idem Apostolus ad Philipp. capite 3. loquitur.

De adiumentis patienter ferendi aduersa nobis infligita ab aliis.

SECTIO XIII.

Specialiter autem ad patienter ferenda pro Christo aduersa, quæ inferuntur nobis ab aliis, sequentes considerationes iuuabunt. Prima est, faciendam esse (vt dici solet) de necessitate virtutem: etenim multa mala sunt, quibus cum obnoxia sit hæc vita, ea pati necessitas vtget nos. Id quod est tolerandum patienter pro Christo, vt profit nobis ad salutem. Secunda est, impatientiam in aduersis ferendis, siue iactus latentem, siue externis dictis aut factis expressam, non alleuare, sed aggravare illorum pondus & molestiam: quia impatientes tanto magis eticiantur, quanto magis contra suam voluntatem patiuntur. Nobis ergo patientia debet esse commendata, quæ æquo animo, qui de manu Domini bona suscepimus, mala quoque sustineamus. Tertia, diuinam iustitiam nullum peccatum relinquere impunitum. Melius autem esse in hoc seculo puniti quam in future: vbi longè grauiora & acerbiora sunt supplicia. Præfentis ergo vitæ mala libenter acceptanda sunt tanquam leuiora iis, quæ peccatis nostris debentur, ac tanquam ea quibus apud Deum mereri possumus, adhuc in via consistuti. Nam ex Apostolo in posteriori ad Corinth. cap. 4. Id quod in præfenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternam gloriæ pondus operatur in nobis.] Quod idè est ac si dicatur, breuissimo tempore tribulationis huius vitæ, respondere infinita gaudiorum sæcula.

Vnde sequitur, huius vitæ tribulationem, sicut & prosperitatem, habendam esse pro Dei beneficio, pariterque pro ea gratias illi agendas esse, per sacrificium laudis offerendum ad imitationem Davidis, cum in Psal. 33. diceret, Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. In Domino laudabitur anima mea, &c.] Accedit ad beneficij rationem, quod aduersa sint quasi subsidia ad ingressum in regnum cælorum. In quod per multas tribulationes oportet nos intrare, habetur Actorum cap. 14. ita vt illi à quibus inferuntur, in benefactorum potius, quàm in malefactorum habendi sint numero. Quarta est, ad conuersionem æternæ salutis nobis esse viuendum non ex propria sed ex Dei voluntate, iuxta illud Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum cælorum; sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum] adeoque vt in agendo, sic & in patiendo voluntatem nostram subiciendum omnino esse volutati diuinæ: ac quam nostris humeris crucem Deus imposuerit, æquo fortique animo ferendam esse. Ad quod opus est exul amore proprio, per quem aduersa nobis dura &

ingra-

ingrata redduntur; indni verò Christi crucifixiamore, per que in eorundem aduersorum perpeſſio ſuaus redditur, dulcefens ex deuota recordatione, affectuoſoque amplexu crucis: quod præfiguratum eſt Exod. 15. per lignum, quod à Moyle Dei iuſſu miſſum in aquas amaras, effecit eas dulces. Talis ſuauitatis participes fuerunt Apoſtoli, cum ibant gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Jeſu contumeliam pati] ex cap. 5. Actuum. Itemque ſancti illi Martyres, qui cum acerbis ſupplicij cruciarentur ſauiffimè dicebant ſe nunquam tam in cundè epulatos eſſe. Illi etiam quos D. Paulus ad Hebr. 10. ait, rapinam bonorum ſuorum cum gaudio ſuſcepiffe.] Et demum ordinariè illi qui multum forueant charitate, & tanquam pleni Deo] qui per eam in ſanctis manet 1. Ioan. cap. 4.] voluntatis appetitum habeant ſatiatum: quod nequeunt præſtare reſaliè, quibus qui paſcuntur ſeruientes amor proprio, nunquam ſatiantur vt docet experientia. Eſti enim res omnes que in mundo ſunt in vnum congeras vt earum amore animam impleas, ſatiſue illius appetitum voluptatis, adhuc tamen illa manebit inanis, vt pote que Dei inſidii capax eſt. Vique quod igitur filij hominum diligitis vanitatem & queritis mendacium] Pſal. 4. Relinquitis fontem aquæ viuæ & foditis vobis ciſternas diſſipatas que continere non valent aquas] Ieremie tertio.

De voluntaria ſuſceptione aduerſorum.

SECTIO XIV.

181. **D**e perpeſſione voluntaria, ſeu quam patiens offerendo ſe Chriſto in ſacrificium, ſibi ipſe inſiſgit monendum reſtat particulariter; reſtitutionem illius pendere ex debita intentione & ex diſcretionem cum qua ſuſcipi debet. Cenſetur autem intentio debita, quando perpeſſio ipſa ſuſcipitur ſiue ex amore Chriſti crucifixi; vt ipſum in inſirmitatibus, quas noſtri cauſa ſuſcepit honoremus: ſiue ex odio peccati, vt in nobis vitia morſificemus; carniſque illecebras quibus ſouentur, reprimamus: ſiue ex zelo iuſtitie, vt Deo ſatiſfaciamus pro noſtris reſibus. Diſcretio verò aderit, quoad eos qui ſub regula viuunt quando ſequentur in omnibus Superioris ſui præſcriptum; ſe totos in ſimplicitate cordis eiſperientes & ſubmittentes. Quoad alios autem, quando ſeruauerint quod ratio dicitur, quale eſt. Primum ſi frequentes ſint in mortificationibus, ſint etiam varij, modò in vno genere, modò in alio ſe exercentes, ſic enim fiet, vt non opprimatur afflicta natura, & vt nauſea euitetur. Secundò cum in mortificatione ratio præcipue habeatur animæ, ea tenus eligatur talis perpeſſio, quatenus ad bonum ſpirituale conducit. Corporis enim ratio habenda eſt in illa, ita ſcilicet vt punitiua ſit, nõ leſiua: ſeu que carnem affligat quidem, ſed non corrumpat vitam, reddatue hominem in uſile. Tertio, ſi ſicut afflictio propter Chriſtum ſuſcipitur, ita etiam propter Chriſtam relinquatur, ſi quid occurrat Deo gratius, quod ita fieri poſſulet.

De eiuſdem perpeſſionis magnitudine nõ adum occurrat, eam ſpectari, tum ex grauitate malorum que tolerantur: tum ex eorundem multitudine & continuatione: tum ex amoris vehementia, cum qua propter Deum, vel proximum tolerantur: tum ex conditione perſonæ tolerantis: tum ex commodis relictiſ.

De fortitudine denique eiuſdem monendum eſt, eam conſiſtere in perſeuerantia, que creſcat potius quam abrum-patur ob longam continuationem aduerſorum, neque diſſi-cultates deterreat: ſed generosè ſeminetur in lachrymis, quod cum exultatione meretur, iuxta illud Pſalm. 125. Qui ſeminant in lachrymis in exultatione metent. Eunt ibant & flebant mitentes ſemina ſua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos ſuos.]

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De ratione tenende viam ſalutis prout poſteſt Penitens à Confeſſario de illa moneri ac inſtrui.

SUMMARIVM.

182. Ea in quibus via ſalutis conſiſtit.

183. Circumſpectione vitæ andum eſt præſens peccandi periculum, & que ad eam pertineant.

184. Remedia generalia ad vitandum futurum peccandi periculum, quorum primum eſt oratio.

185. Non eſſe diſputandum cum Diabolo, ſed eſſe ſide in Chriſtum crucifixum reſiſtendum, ſermato ſigno crucis ſi non manu, ſaltem mente.

186. Recuſus ad patrem ſpiritualem & præparatio animi ad quiduis potius patiendum, quam peccandum.

187. Cuſtodia corâs & linguæ.

188. Operatio boni continetur in via ſalutis, ac quod ea requirit bonam memoriâ & bonum intellectum.

189. Bonam quoque voluntatem requirit: quam rectam, inegnam, ac fortem eſſe curandum eſt.

190. Requirit denique bonam executionem: quam curandum eſt eſſe cum acceleratione, alacritate & perfectione.

191. Que ad id conferant.

192. Operatio boni in ordine ad Deum triplex.

193. Ad eam iuuantia nos.

194. Adiuuenta operandi bonum in ordine ad proximum.

195. Adiuuenta operandi bonum in ordine ad noſiſos.

196. Documenta quedam particularia pro diuerſi generis hominibus.

Cum ſalutis via conſiſtat in eo, vt in conſpectu Chriſti conſtituti, cum humilitate & patientiâ ſecundum antedicta, declinemus à malo & faciamus bonum ex vero illius amore (vt patet per illud quod ex Pſalm. 33. inculca. D. Petrus in priori ſua epifſola, cap. 3. Homini diligenti vitam & volenti dies videre bonos, declinandum eſt à malo, & faciendum bonum) dicendum nobis eſt, tum de ratione diuertendi à malo ſeu vitandi periculum peccandi; quod poteſt eſſe aut præſens, aut futurum: tum de ratione faciendi bonum, ſiue in ordine ad Deum, ſiue in ordine ad proximum, ſiue in ordine ad noſiſos.]

De ratione vitandi præſens peccandi periculum.

SECTIO I.

Ratio vitandi præſens peccandi periculum conſiſtit in circumſpectione ad quam ſequentia pertinent. Primum eſt, vt ſtatim ac mala cogitatio inducens ad aliquid peccati inſurgere aduerſetur, Chriſto propoſito ante conſpectum noſtrum, conſiderandoque in eo tanquam in exemplari, illa que particulariter egit vel paſſus eſt, vt ad talis peccati vitæ tionem nos inſtrueret. Exemplum ſit, quod vt nos ad euitationem arrogantie inſtrueret, abiecerit ſe ad diſcipulorum pedes lauando eos ex cap. 13. D. Ioann. Vbi id ad noſtram inſtructionem ſe feciſſe declarat in quibus: Exemplum dedi vobis vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.]

Secundum eſt, tunc præſertim neceſſarium cum tentatio vehementius urget, vt Chriſtus præſens conſideretur quaſi petens à nobis ne ipſius vulnera, iniurias, dolores, & ignominias renouemus: ſanguinemque ſuum omni auro & gemis pretioſiorem perdamus cſſum pro noſtra ſalute; cuius tanti theſauri ſacturam facimus ſuccumbendo tentationi peccati mortalis. Quæ conſideratio magnam vim habet ad nos ſiue amore, ſiue metu Chriſti permonendos ad obſiſtendum animosè offerenti ſe periculo peccandi.

Tertium eſt, vt Chriſtus conſideretur quoque tanquam fortiſſimus adiutor, qui præſto eſt nobis, ſi confidentes in eo, & de nobis diſſidentes, humiliter auxilium ipſius imploremus per interceſſionem Sanctorum ſuorum; maxime Beatiffimæ Matris: ſiue item conſideretur tanquam ſpectator & Iudex vitæ noſtræ: vnde incumbit nobis neceſſitas circumſpectionis, qua (vt eſt apud Michæam in cap. 6.) ſollicitè ambulemus cum Deo noſtro: vt cum eo ſcilicet, qui ex Iob. cap. 31. vias noſtras conſiderat, & cunctos grefſus noſtros dinumerat.]

Cæterum inueteri Chriſtum præſentem conſiderando illum tanquam Iudicem, expedit maxime iis qui facile labuntur in peccatum; quique ita duri ſunt corde, vt non facile compungantur; talibus enim timor vtilis eſt. Conſiderando verò adiutorem, iis qui in vitæ probitate ita profecerunt, vt non ægè moueantur ad bonum, nec facile peccent. Quos nondum perfectos iuuat adhuc ſpe in Chriſtum erigi & ſuſtentari. Conſiderando demum vt ſpectatorem ſeu teſtem, iis, qui ſciam perfecti ſunt, vt omnia agant ex Dei puro amore; qui tam pij affectus ſibi conſci, recreantur, & accenduntur aduertentes ſe agere Chriſto ſpectante & teſte.

Quar-